

ODGOVORI NA VPRAŠANJA – ZDRUŽENJE OBČIN SLOVENIJE

1. ŠTEVILO OBČIN – RES PROBLEM ALI LE PRIROČNA DIMNA ZAVESA?

V Sloveniji imamo 212 občin. Pogosto slišimo, da jih je preveč, a občine opozarjajo, da je pravi problem drugje: država jim nalaga vedno več nalog, financiranja pa ne prilagodi. Kako vaša stranka gleda na število občin in njihovo vlogo? Boste občine obravnavali kot razvojne partnerje ali kot podaljšek državne uprave?

Število občin samo po sebi ni »glavni greh«. Problem je, da država občinam nalaga vedno več nalog, brez realnega financiranja in z vedno bolj zapletenimi pravili. Občine vidimo kot razvojne partnerje, ne kot podaljšek državne uprave. Merilo ni, koliko jih je, temveč: ali imajo jasne pristojnosti, stabilne vire in odgovornost za rezultate.

2. CENTRALIZACIJA – SLOVENIJA JE MED NAJBOLJ CENTRALIZIRANIMI DRŽAVAMI V EU

Občine opozarjajo, da je Slovenija izrazito centralizirana, kar duši lokalni razvoj. Ali menite, da imajo občine dovolj avtonomije? Katere konkretne sistemske spremembe boste uvedli, da se končno zmanjša centralizacija in se poveča avtonomija lokalne samouprave?

Da, Slovenija je preveč centralizirana. Občine nimajo dovolj dejanske avtonomije, ker je preveč odločitev vezanih na ministrstva, soglasja in pravilnike. Konkretno: prenos odločanja na lokalno raven tam, kjer ni državne varnosti ali državnih sistemov (prostor, lokalna infrastruktura, stanovanjska politika, del socialnih programov), odprava dvojnih soglasij in skrajšanje postopkov z roki in tiho odobritvijo tam, kjer je to varno, več participativnega proračuna in lokalnih referendumov z realnim učinkom. [?](#)

3. PARTNERSKI DIALOG – NE LE NA PAPIRJU, AMPAK V PRAKSI

Občinska združenja opozarjamo, da je dialog z državo pogosto zgolj formalen. Kako boste zagotovili, da bodo občine dejansko vključene v pripravo zakonodaje? Ali boste uvedli samostojen resor za lokalno samoupravo, ki bo imel realno moč in ne le simbolne pristojnosti?

Dialog ne sme biti »obvezna kljukica«. Uvedli bi obvezno predhodno usklajevanje z občinskimi združenji že pri izhodiščih zakona (ne šele pri končnem besedilu), oceno finančnih posledic za občine kot pogoj za vložitev zakona (če ni pokritja, zakon ne gre naprej) ter javno sledljivost pripomb občin (kdo je predlagal, kdo zavrnil, zakaj). Da, podpremo močnejši, operativen resor za lokalno samoupravo z realnimi pristojnostmi, ne protokolom.

4. POKRAJINE – VEČ KOT 30 LET ČAKAMO NA DRUGO RAVEN SAMOUPRAVE

Ustava predvideva pokrajine, a politične volje ni. Ali se vaša stranka zavezuje, da bo v naslednjem mandatu ustanovila pokrajine? Če ne, kako boste zagotovili učinkovitejši regionalni razvoj in zmanjšali preobremenjenost države s pristojnostmi?

Pokrajine imajo smisel, če prinesejo manj centralizma in boljšo izvedbo, ne nove politične plasti. Če bi šli v pokrajine, morajo veljati jasne pristojnosti (regionalni razvoj, večji infrastrukturni projekti, koordinacija prostora), vitka struktura, brez podvajanja ter jasen vir financiranja. Če politični konsenz ne bo mogoč, regionalni razvoj rešimo z močnimi razvojnimi regijami in programskim financiranjem, vezanim na rezultate, ter z razbremenitvijo ministrstev pri operativi.

5. RAZVOJNE RAZLIKE – MAJHNE OBČINE NE MOREJO VEČ ČAKATI

V Sloveniji je 105 občin z manj kot 5.000 prebivalci, med njimi pa kar 7 občin z manj kot 1.000 prebivalci. To pomeni, da je več kot polovica vseh slovenskih občin majhnih, hkrati pa prav te občine opozarjajo, da brez dodatne podpore ne morejo zagotavljati niti osnovnih storitev, ki jih je država nanje prenesla.

Majhne občine so hrbtenica slovenskega prostora, a so hkrati najbolj finančno ranljive, saj imajo najmanj lastnih prihodkov in so najbolj odvisne od državnih sredstev, ki pa realnim stroškom že dolgo ne sledijo.

Katere konkretne ukrepe bo vaša stranka sprejela za zmanjšanje razvojnih razlik in za krepitev manjših občin, ki predstavljajo več kot polovico slovenskih občin in so ključne za ohranjanje poseljenosti, storitev in razvoja celotne države?

Male občine so pogosto »prva linija države« in jih ne smemo pustiti same.

Ukrepi:

- ciljno financiranje osnovnih storitev (vrtec, prevozi, oskrba starejših, infrastruktura) po realnih stroških,
- spodbude za medobčinsko povezovanje storitev (skupne službe, skupna naročila, skupne investicije),
- posebni razpisi za demografsko ogrožena območja (poseljenost, stanovanja, podjetništvo, prometna dostopnost),
- manj birokracije pri manjših investicijah (pragovi, poenostavljeni postopki).

6. FINANCIRANJE OBČIN, POVPREČNINA – OBČINE SO URADNO PODFINANCIRANE ZA SKORAJ 20 %

Po uradnih podatkih in analizah občine opozarjajo, da povprečnina zaostaja za realnimi stroški za skoraj 20 %. To pomeni, da občine vsako leto iz lastnih prihodkov krpajo naloge, ki jih je določila država. Kako boste zagotovili, da bo povprečnina končno pokrivala dejanske stroške? Boste uvedli avtomatsko indeksacijo, da se občine ne bodo več vsako leto borile za preživetje?

Če država prenese nalogo, mora prenesti tudi denar. Predlagamo avtomatsko indeksacijo povprečnine (inflacija + rast stroškov storitev), neodvisen izračun realnih stroškov in javna metodologija, »pravilo pokritja«: nova naloga brez financiranja ne sme začeti veljati. To je osnovna fiskalna poštenost in preprečuje vsakoletno politično izsiljevanje občin.

7. EU SREDSTVA – ZARADI SLABE DRŽAVNE ORGANIZACIJE IZGUBLJAMO RAZVOJNE PRILOŽNOSTI

Slovenija je v aktualnem obdobju neučinkovita pri črpanju evropskih sredstev, kar občine neposredno prizadene. Kje vidite ključne razloge za neučinkovitost in kako boste zagotovili, da bodo občine v prihodnje lažje, hitreje in manj birokratsko dostopale do evropskih sredstev?

Težavo predstavljata organizacija in birokracija: preveč posrednikov, prepočasni razpisi, nestabilna pravila, preveč dokazil. Rešitve predlagamo v obliki »one-stop« podpore občinam (enotna točka za razlago, dokumentacijo, pogodbe), standardiziranih razpisnih obrazcev in poenostavljenih dokazil, hitrejših rokov odločanja, digitaliziranega poteka, jasnih odgovornosti uradnika, prednostih projektom, ki imajo izvedbene dovolilnice in so pripravljeni za start.

8. KADROVSKA PODHRANJENOST – OBČINE NE MOREJO IZVAJATI NALOG BREZ SISTEMSKE PODPORE

Občine opozarjajo, da se soočajo z izrazitim pomanjkanjem strokovnih kadrov, med drugim na področjih prostorskega načrtovanja, javnih naročil, socialnega varstva, urejanja okolja ter priprave in izvajanja evropskih projektov, hkrati pa jim država nalaga vse več vsebinsko in administrativno zahtevnih nalog.

Ker je Slovenija decentralizirana država, prenos pristojnosti nazaj na državno raven ne predstavlja rešitve. Katere konkretne ukrepe bo vaša stranka uvedla za krepitev strokovnih in kadrovskih zmogljivosti občin – na primer skupne strokovne službe, sistemsko sofinanciranje kadrov, poenostavitev postopkov ali druge rešitve, ki bodo občinam omogočile učinkovito izvajanje nalog?

Prenos pristojnosti brez ljudi je tiha sabotaža. Ukrepi:

- sistemsko sofinanciranje ključnih strokovnjakov (prostor, naročila, EU projekti, okolje),
- skupne medobčinske strokovne službe (na regijski ravni) z mobilnimi ekipami,
- poenostavitev postopkov in manj administracije, da se kader ukvarja z vsebino, ne s papirjem,
- plačna konkurenčnost za deficitarne profile v javnem sektorju na lokalni ravni.